

Ikt. sz.: KUB-41/2-2/2020.

KUB-1/2021. sz. ülés
(KUB-53/2018-2022. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Külügyi bizottságának**
2021. február 8-án, hétfőn, 11 óra 05 perckor
az Országház Széll Kálmán termében (főemelet 64.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	<i>5</i>
<i>a) A Visegrádi Csoport megalakulásának 30. évfordulója</i>	<i>5</i>
<i>Dr. Sztáray Péter András szóbeli kiegészítése</i>	<i>5</i>
<i>Jerzy Snopek hozzászólása</i>	<i>9</i>
<i>Ugrósdy Márton hozzászólása</i>	<i>12</i>
<i>Reagálások, reflexiók</i>	<i>23</i>
<i>b) A Visegrádi Csoport megalakulásának 30. évfordulójáról szóló politikai nyilatkozatra vonatkozó javaslat (P/... szám) (Döntés bizottsági önálló indítvány benyújtásáról)</i>	<i>25</i>
<i>Hozzászólás</i>	<i>25</i>
<i>Határozathozatalok</i>	<i>26</i>
<i>Egyebek</i>	<i>26</i>
<i>Gurmai Zita felvetése</i>	<i>27</i>
<i>Az ülés berekesztése</i>	<i>27</i>

Napirendi javaslat

1.

a) A Visegrádi Csoport megalakulásának 30. évfordulója

Előterjesztők:

Dr. Sztáray Péter András, a Külgazdasági és Külügyminisztérium államtitkára

Őexc. Jerzy Snopek, Lengyelország budapesti nagykövete

Ugrósdy Márton, a Külügyi és Külgazdasági Intézet igazgatója

b) A Visegrádi Csoport megalakulásának 30. évfordulójáról szóló politikai nyilatkozatra vonatkozó javaslat (P/... szám)

(Döntés bizottsági önálló indítvány benyújtásáról)

2. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Németh Zsolt (Fidesz), a bizottság elnöke

Balla Mihály (Fidesz), a bizottság alelnöke
 Csenger-Zalán Zsolt (Fidesz), a bizottság alelnöke
 Juhász Hajnalka (KDNP), a bizottság alelnöke
 Mesterházy Attila (MSZP), a bizottság alelnöke
 Bartos Mónika (Fidesz)
 Dr. Zsigmond Barna Pál (Fidesz)
 Nacsá Lőrinc (KDNP)
 Dudás Róbert (Jobbik)
 Dr. Gurmai Zita (MSZP)
 Molnár Gyula (MSZP)

A bizottság titkársága részéről

Dr. Fürjes Róbert bizottsági főmunkatárs

Meghívottak

Hozzászólók

Dr. Sztáray Péter András államtitkár (Külgazdasági és
 Külügyminisztérium)
 Őexc. Jerzy Snopek, Lengyelország budapesti nagykövete
 Ugrósdy Márton igazgató (Külügyi és Külgazdasági Intézet)
 Dr. Rónayné Slaba Ewa Maria, lengyel nemzetiségi szószóló

Megjelent

Varjú Krisztina főosztályvezető, miniszteri biztos (Külgazdasági és
 Külügyminisztérium)

(Az ülés kezdetének időpontja: 11 óra 05 perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt kívánok, tisztelt bizottság! Megkezdjük a 2021. évi munkánkat. Nagy tisztelettel köszöntöm a képviselőtársaimat, a meghívott előadókat, vendégeinket és mindenkit, aki jelen van. Sárdi Péter államtitkár urat, a Külügyi Hivatal vezetőjét, minden jelenlevőt tisztelettel köszöntök.

A napirendet megküldtem. Felteszem szavazásra: ki támogatja a napirendet? (Szavazás.) Egyhangú. Köszönöm szépen. Megállapítom a határozatképességünket.

Tisztelt Bizottság! Az első napirendi javaslat két részből fog állni. Első körben a Visegrádi Csoport megalakulásának a 30. évfordulója alkalmából áttekinténénk a V4 helyzetét, és a második része ennek a napirendi pontnak, hogy egy olyan politikai nyilatkozatot szándékozom a bizottság nevében a Ház elé terjeszteni, amelyről egyébként a négy házelnök már most, januárban lefolytatott egy egyeztetést, és érdekes módon pontosan február 15-én lesz a 30. évfordulója a Visegrádi Csoport megalakulásának, és ez lehetővé teszi azt, hogy az Országgyűlés egy hét múlva elfogadja a mi előterjesztésünkben ezt a politikai nyilatkozatot, amit egyébként a négy házelnök már megvitattott, elfogadott.

a) A Visegrádi Csoport megalakulásának 30. évfordulója

Nagyon örülök annak, hogy elfogadta meghívásunkat az első napirendi pont keretében őexcellenciája Jerzy Snopek, Lengyelország budapesti nagykövete. Nagykövet urat nagy tisztelettel köszöntöm. Örülünk, hogy itt van közöttünk. Jelenleg a V4 elnökséget Lengyelország tölti be, ezért arra kértem, hogy röviden foglalja össze, hogy látja a V4-ek helyzetét, kicsit történelmi kitekintésben, illetőleg aktuálisan a lengyel elnökség tekintetében egyaránt. Szintén szeretném köszönteni Sztáray Péter államtitkár urat a Külgazdasági és Külügyminisztériumból. Szeretném köszönteni Varjú Krisztina főosztályvezető asszonyt - örülünk, hogy itt van közöttünk - és Ugrósdy Mártont, a Külügyi és Külgazdasági Intézet igazgatóját. Őket kértük fel, hogy a V4-gyel kapcsolatban tartsák meg az előterjesztést, ezt követően pedig a szokásos módon lenne mód arra, hogy a képviselőtársaim kifejtsék az álláspontjukat, kérdéseket fogalmazzanak meg. Amennyiben nincs több hozzászólás, akkor azt javasolnám, hogy elsőként Sztáray államtitkár urat hallgassuk meg, azt követően nagykövet urat, esetleg, ha van a főosztályvezető asszonynak kiegészítenivalója, illetőleg az igazgató úr előterjesztését hallgatnánk meg befejezésül. Parancsoljon!

Dr. Sztáray Péter András szóbeli kiegészítése

DR. SZTÁRAY PÉTER ANDRÁS államtitkár (Külgazdasági és Külügyminisztérium): Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelettel köszöntöm az új évben a bizottság vezetőségét, tagjait, képviselő asszonyokat, képviselő urakat. Azt gondolom, hogy ez egy jó kezds az idei évre, hiszen egy nagyon fontos évfordulót ünneplünk a napokban, nevezetesen az 1991-ben felújított visegrádi térségi együttműködés 30. évfordulóját.

Rögtön jelezném is, hogy aki mellettem ül, Varjú Krisztina, nem is csak főosztályvezető, hanem miniszteri biztos, és ez jelzi azt, hogy mennyire fontos számunkra a július 1-jével kezdődő visegrádi elnökségünk. Nemrég tért haza a külszolgálatból, és ezt a fontos megbízatást kapta, ráadásul a korábbi magyar V4-elnökség során is már ő volt a koordinátor, tehát azt hiszem, hogy egy kiváló szakértőt

találtunk arra, hogy ezt a most bejövő magyar V4-elnökséget jól koordináljuk, jól készítsük elő, és jól vezényeljük le.

Ha röviden visszatekintünk, történelmi távlatból nézve meggyőződésem, hogy a 30 éve megszervezett találkozó és az ott elindított együttműködés egy történelmi szinten is mérhető bátor tett volt. Hiszen nem sokkal a kommunizmus, szocializmus bukása után a térség egy sor olyan történelmi terhet cipelt magával, amelyek nem voltak rendezve, nem voltak kibeszélve, és nemcsak a kommunista örökség, hanem az annál korábbi időszakból fennmaradt ügyek is ott álltak előttünk, számos kérdést felvetve a közép-európai térségen belül. És mégis a három ország, illetve vezetőik - Václav Havel, Antall József és Lech Wałęsa - felismerték azt, hogy a jövőbe vezető út, az akkor még három országnak a jövője, egyrészt Európában van, az integrációs szervezetekben van, és ez nem fog működni anélkül, hogy a három ország szoros együttműködést alakítson ki. Azt gondolom, hogy ilyen szempontból kell történelmi léptékekkel nézni ezt az eseményt. A történelmi hagyaték pedig az első világháború, a második világháború, a nemzeti kisebbségek ügye, a kollektív bűnösség és a történelem különféle olvasata; ezek adták azt a környezetet, amelyben a három ország úgy döntött, hogy meg fogja haladni a múltat és a jövőbe tekint.

Emiatt nem is mondhatnám, hogy olyan könnyen indult ez az együttműködés a gyakorlatban, de az évek, évtizedek során hihetetlen messzire ért el onnan, ahonnan elindult. Ennek a hosszú távú sikernek voltak okai, amelyek igazából az együttműködés alapelveiben nyugszanak, és itt egy pár dolgot felsorolnék, ami szerintem kiemelkedő a téren. Az egyik az, hogy olyan területeken kell együttműködni, amelyeken kialakítható közös álláspont. Ez egy nagyon rugalmas szervező elv, de ez lehetővé tette azt, hogy horizontálisan is egy nagyon széles skálán mozogjon az együttműködés, vertikálisan pedig minden szinten meg tudjuk jeleníteni a közös területeket, ahol közös álláspontot lehetett kialakítani szakértői szinttől állam- és kormányfői szintig.

A másik az, hogy a négy ország az egyenrangúság és kölcsönös tisztelet alapján működik együtt, vagyis nem korlátozzák egymás szuverenitását, egymás nemzeti érdekérvényesítését, viszont, ahol van közös pont, ott összekapcsolódnak.

A harmadik az, hogy politikai háttértől függetlennek kell lennie az együttműködésnek. Tehát az, hogy az adott országokban éppen milyen összetételű kormányzatok vannak, nem hátráltathatja lényegesen az együttműködést, és ha harmincéves távlatban megnézzük, akkor azt gondolom, hogy egy-két kisebb kivételtől vagy kilengéstől eltekintve jól működött ez az alapelv, hiszen nem azt nézték az egyes kormányok, hogy mi a politikai háttérük, hanem azt, hogy miben tudnak együttműködni. Emiatt van az, hogy a nézeteltérések sem akasztják meg egyébként az együttműködést, ilyenkor más területekre fókuszálunk.

Fontos további elv az, hogy az intézményesülést elkerültük, és ugyan két intézménye van a visegrádi együttműködésnek - az egyik a Nemzetközi Visegrádi Alap, a másik pedig a Visegrádi Szabadalmi Intézet budapesti székhellyel -, de ezenkívül pontosan ez a rugalmasság és az intézményesülés elkerülése is egy záloga volt annak, hogy mindig tudtunk olyan területekre koncentrálni, ahol volt miben megállapodni közösen. És talán fontos az, hogy egyéves elnökségek vannak, tehát szemben, mondjuk, az Európai Unió féléves elnökségével, itt az egyéves elnökség egy jobb tervezhetőséget és egy jobb kiszámíthatóságot biztosít a tagországok számára, ami azt gondolom, hogy szintén segítette gyakorlati téren az együttműködést.

Ha megnézzük, harminc év alatt mára már a jószomszédság és egy pozitív tartalmú térségi együttműködés egyik szimbóluma lett a visegrádi együttműködés. Egyfajta márkanévként szolgál kifelé, és azt gondolom, hogy a magyar külpolitika szempontjából is egy olyan stratégiai eszköz, amely nemcsak a nemzeti

érdekérvényesítésünket segíti, hanem megteremti azt a térségbeli bizalmat, amely szükséges ahhoz, hogy az együttműködésen keresztül politikai, gazdasági, nemzetpolitikai területen is előre tudjunk lépni és elmélyítsük ezt a bizalmat az országokkal. Összesen 65 millió emberről van szó nagyjából ebben a négy országban, ami azt mutatja, hogy az Európai Unión belül is és a NATO-n belül is ez egy mérhető súly akár gazdasági, akár egyéb területeken. Tehát ilyen szempontból nem véletlen az, hogy az Európai Unión belül is egyre komolyabban veszik a visegrádi országok által megfogalmazott álláspontokat.

Az eredményeket nagyjából három részre lehetne osztani. Az egyik a jószomszédi kapcsolatok fejlesztése. Tehát ahhoz képest, ahonnan indultunk '91-ben, leszögezhetjük azt, hogy ez az együttműködés elmélyült. Azt gondolom, hogy Szlovákiával 2010 óta hihetetlen szintre jutott el az együttműködés és a bizalmi alapú együttműködés; Lengyelország és Csehország pedig lényegében tiszteletbeli szomszédként működik Magyarország felé, és ez fordítva is igaz. Tehát számunkra mind Lengyelország, mind Csehország, Szlovákiával együtt egy fontos, hasonló alapokon, hasonló értékeken nyugvó közösséget jelent.

A politikai sikerek terén - amint említettem - a V4 mint fontos, európai szinten is mérhető politikai tényező jelent meg mára. Ebben van egy egészséges versengés is a V4-országok között, de benne van az is, hogy egymást segítjük. Akár az EU-, akár a NATO-csatlakozás előkészítése során érzékelhető volt az, hogy egymás támogatása hatással van a folyamatra, hogy olyan kérdésekben, mint például a többéves pénzügyi keret vagy a kohéziós alapok, közösen tudtunk fellépni; azt gondolom, ez mutatja az együttműködés mélységét. Olyan kérdésekben, mint szubszidiaritás vagy szuverenitás, nemzeti parlamentek szerepe, ott is megnyilvánult, a politikailag érzékeny kérdésekben is megnyilvánult az együttműködés sikere.

Külön ki kell emelni az illegális migrációval kapcsolatos politikát. Azt gondolom, az elmúlt hat-hét évben ez is egy olyan terület volt, ahol az egységes fellépés segítette a térségbeli érdekek és a magyar érdekek érvényesülését, és ez nemcsak az illegális migrációval szembeni fellépésre terjed ki, hanem az emellé helyezett helyben segítség elvének megfelelő projektekre is. Tehát Líbiában, Marokkóban, Kenyában visegrádi projektek indultak az ottani viszonyok javítása érdekében.

Földrajzi stratégiai irány szerint nagyon fontos két terület a Nyugat-Balkán támogatása, illetve a keleti partnerség országaival való együttműködés. Ebben a két stratégiai irányban a V4-ek nagyon komoly eredményeket értek el, és nagyon nagy összhangban tudtak működni az elmúlt években, évtizedekben. Ugyanígy a NATO keleti megerősítése során az elmúlt fél évtizedben láthattuk azt, hogy például rotációs rendszerben V4-es katonai egységek vettek részt a Baltikumban az együttműködésben. Más területeken is érzékeltük azt - akár védelmi, akár gazdasági területen -, hogy ez az együttműködés valóban egy élő és mind a négy ország számára hasznos dolog.

Egy fontos területe már az együttműködésnek a V4 plusz keretében folyó politikai és egyéb együttműködés, ami egyre komolyabb érdeklődésre tart számot a külső országok részéről. Ez hol országcsoportokkal, hol egyéni országokkal folyik, és olyan partnereink vannak, mint az Egyesült Államok, Japán, Korea, Izrael, Egyiptom vagy akár Törökország V4 pluszos keretben. Ez is minden szinten és nagyon sok horizontális területen nyilvánul meg. Azt gondolom, hogy ez is előnyére válik a négy országnak.

A gazdasági eredményekkel kapcsolatban pedig azt el lehet mondani az elmúlt évek alapján, hogy a közép-európai térség, azon belül a V4-es országkör az európai gazdasági fejlődés egyik motorjává vált. A számok azt mutatják, hogy 300 milliárd eurós külkereskedelmi forgalmat bonyolítottak le a '19-es évben a V4-ek

Németországgal; ugyanez a német-kínai relációban mindössze 200 milliárd, illetve a német-amerikai viszonyban 190 milliárd. Tehát a 300 milliárdhoz képest ez egy nagyon beszédes szám, mert ez azt mutatja, hogy ez a négy ország ekkora teljesítményt tudott felmutatni Európa legfontosabb gazdaságával, és igaz ez egyébként más relációkra is.

Egyébként az, hogy az európai gazdasági motor szerepét fölvette a négy ország, az nyilván az elmúlt évek gazdaságpolitikájának és sikereinek köszönhető: az, hogy stabilitásra törekedtünk gazdasági téren, volt egy erős pénzügyi fegyelem, egy magas foglalkoztatottság és egy jelentős növekedés. Nyilván a járvány egy részét ennek felülírja, mert más prioritások alakultak ki, de az biztos, hogy ha ebben a szellemben folytatják a visegrádi négyek majd az újjáépítés, az újjáéledés során a politikájukat, akkor újabb sikerek várhatók e téren.

A gazdasági részhez tartozik, hogy stratégiai célunk az, hogy a közlekedési és az energetikai kapcsolatokat tovább erősítsük. Itt van egy elég nehéz hagyaték még a szocializmus idejéből, az, hogy a kelet-nyugati ellátási láncok kiépültek, de az észak-déliek sokkal kevésbé. Ez ma is megnyilvánul az energiaellátásunkban, a gázellátásunkban, ezért ez egy prioritásos terület. Itt elsősorban a balti adriai összeköttetést emelném ki, aminek már majdnem minden szakasza elkészült, és ha ez készen lesz, az azt jelenti, hogy a V4-eken keresztül akár Horvátország felől, az Adriai-tenger felől, akár északról, az északi LNG-terminálokból tudjuk diverzifikálni az ellátásunkat, és azt gondolom, ez elég fontos a zöld átmenet keretében is, hogy a gáz lesz az egyik eszköz, amellyel át tudjuk hidalni az átmeneti időszak nehézségeit, és ezért ennyire fontos ez.

Ugyanígy vannak tervek egy V4-gyorsvasút kialakítására, ami Budapest, Pozsony, Prága és Varsó között tudna közlekedni. Erre már a tervek készülóban vannak. Megemlíteném a Via Carpatiát, ami egy óriási projekt, ami Gdanskától Konstancán át le Görögországig egy jó, több mint 3000 kilométeres gyorsforgalmi útban jelentkezik majd, és nyilván erősíteni fogja a térség kereskedelmi, gazdasági összekapcsolását.

A '21-22-es magyar elnökségről egyelőre röviden és előljáróban csak annyit szeretnék mondani, hogy bízunk benne, hogy a járvány után az újjáépítésben magyar elnökségi színekben komoly szerepet tudunk majd játszani. Ennek elindult az előkészítése, miniszteri biztos asszonyék készítenek elő egy kormányhatározatot, most alakítjuk ki a prioritásokat. Ennek az egyik súlypontja nyilván a gazdaság, a kereskedelem, a turisztika újjáélesztése, a digitális innováció, a védelem és a gazdaság zöldítése lesz, más területeken pedig törekedni fogunk arra, hogy minél több külső partnert tudjunk bevonni a V4-es konzultációkba, és ezzel is gyorsítsuk a kilábalást a járvány okozta nehézségekből.

Összegzésként azt szeretném mondani, hogy ha visszatekintünk, akkor a kilencvenes években az volt tapasztalható, hogy a nemzetközi közösség fenntartás nélkül támogatta a visegrádi együttműködést, hiszen abban bíztak, hogy ezzel a térség országai meg tudják haladni a súlyos történelmi hagyatékot, és azokat a nézetkülönbségeket, amik egyes tagországok között legalábbis fennálltak, és begyógyulnak ezek a történelmi sebek. Mi megteremtettük ezt a bizalmi légkört, amire szükség volt, és szinte minden területen meghaladtuk ezeket a korábbi sérelmeket. Viszont az is látható, hogy az egyre határozottabb közös fellépés, és az, hogy fontos politikai ügyekben a V4-ek össze tudtak zárni, és közös álláspontot tudtak például az Európai Unión belül képviselni, ez már sértett és sértette érdekeket. Emiatt ma azt tapasztaljuk, hogy azért vannak a V4-gyel szemben negatív hangok is, de ez inkább megerősíti azt a meggyőződésünket, hogy szükség van erre a V4-es egységre, mert ezen

keresztül sokkal erősebben tudjuk megjeleníteni az érdekeinket, és sokkal hatékonyabban tudjuk ezeket konkrét pozíciókra váltani az Európai Unión belül is.

Emiatt láthatóak egyébként időnként megosztási törekvések is a V4-ekkel szemben. Azt gondolom, hogy ezek a természetes külpolitikai érdekérvényesítés részét képezik, akár a többi ország részéről, akár az, hogy mi pedig a V4-en belül összezárunk. Nyilván vannak kihívások a járvány, a jogállamisági vita, vagy a lengyel-magyar álláspont a költségvetési fenntartás kapcsán, ezek kapcsán nem volt mindenben egyetértés a V4-ek között, de ez nem akasztotta meg az együttműködést a többi területen, és változó kormányok mellett is folyamatos volt és folyamatos az együttműködés. A parlamenti dimenzióról csak annyit szeretnék mondani, hogy ez is úgy tűnik, hogy erősödőben van, és a magyar elnökségnek is egy fontos célkitűzése az, mint ahogy a korábbi magyar elnökségek alatt is így volt, hogy ezt a dimenziót előtérbe helyezzük. A mostani közös nyilatkozat egyébként ennek egy jó példája, és tudomásunk szerint a másik három országban is folyik a politikai előkészítése a határozat elfogadásának.

Zárásként, február 9-10-én elnöki találkozó lesz V4-körben, 17-én pedig miniszterelnöki Krakkóban, Charles Michel jelenlétében, ami azt gondolom, hogy jól jelzi azt, hogy az együttműködési készség nem lankadt, sőt az első 30 év után számíthatunk arra, és bízunk benne, hogy a visegrádi együttműködés további eredményeket fog hozni, és még jobban, még közelebb hozza, még inkább bizalmi alapra helyezi a négy ország együttműködését. Én ezzel le is zárom. Köszönöm szépen a figyelmet. Ha lesz kérdés, akkor kész vagyok válaszolni.

ELNÖK: Köszönöm szépen, államtitkár úr. Azt javasolnám, hogy haladjunk tovább úgy, hogy nagykövet urat hallgatjuk meg. Jerzy Snopek nagykövet úr, mindannyiunk által nagyra becsült műfordító, diplomata, és mindenekelőtt Magyarország nagy barátja. Szeretném köszönteni Rónayné Slaba Ewa szószóló asszonyt is, akinek az esetleges hozzászólását is majd a vitafázisban szívesen vesszük. Nagykövet Úr!

Jerzy Snopek hozzászólása

JERZY SNOPEK, Lengyelország budapesti nagykövete: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselő Hölgyek és Urak! Nagyon köszönöm a meghívást, nagy megtiszteltetés számomra. Próbáltam leírni a mondanivalómat röviden, de kicsit hosszabbra sikerült, az utolsó pillanatban rövidítettem. Ez talán érezhető lesz, ami a szöveg koherenciáját illeti. *(Juhász Hajnalka megérkezik.)*

Harminc évvel ezelőtt, 1991. - mindnyájan tudjuk, de azért megmondom - február 15-én létrejött a Visegrádi Együttműködés Csoport, akkor még mint V3, majd csak Csehszlovákia szétesése után, 1993. január 1-jén lett belőle V4. Az új formátum megnyitóünnepségén a rendezvény házigazdája és fő kezdeményezője, Antall József miniszterelnök a következőket mondta. „Nem akarunk olyan szervezetet létrehozni, amely korlátozza a szabadságunkat.” A záró határozatban többek között szó volt arról, hogy a V3 nem zárt regionális struktúra, de nem szándékozik bővíteni tagságát, hogy legfőbb célja konkrét feladatok, közös problémák megoldása lesz. Ilyen elsődleges feladat volt természetesen az Európai Unióhoz és a NATO-hoz történő csatlakozás. Ebben a kérdésben szinte azonnal elkezdődött a V3 államok rivalizálása. Az 1992 májusában rendezett prágai találkozón Antall az akkori helyzetben eléggé drámaian hangzó kérdést tett fel: mi köt össze bennünket? Hogy azonnal válaszoljon is a kérdésre: a történelem és a földrajz ugyanúgy, mint az euroatlanti biztonsági rendszer. A közös konklúzió így hangzott: az együttműködés közös érdekünk. Rövidesen

bekövetkezett azonban Csehszlovákia szétválása, a V4 stagnálása megjelent és elmélyült, annál is inkább, mivel sem Klaus, sem Mečiar nem titkolta negatív hozzáállását a visegrádi együttműködéshez. Nem hallgathatjuk el, hogy az uniós és NATO-tagságért folytatott versengésen kívül a V4-ek főleg gazdasági téren rivalizáltak akkor egymással, például külföldi befektetők megnyerésében. Általános vélemény, hogy a krízis az 1994-1999 közötti időszakot érintette, ekkor egyetlen találkozási pont sem került sor a V4-csúcson.

Ezután visszatértek a szorosabb együttműködéshez. Ez bizonyos mértékben összefüggött a NATO-csatlakozással és az Európai Unióhoz csatlakozó V4-országok kilátásaival. 2000-ben megalapították a hosszabb ideig egyetlen V4-intézményt; most már, ahogy hallottuk, kettő van belőle. Ennek mélyebb okai is voltak és vannak. Tehát akkor a visegrádi állapot: 2004 után azonban kétségek merültek fel a Visegrádi Csoport további fennállásának kívánatosságával kapcsolatban. E tendenciák szempontjából jelentős volt Jeszenszky Géza 2007-es, „El kell felejtenünk Visegrádot” című cikke. A szkeptikus hangok a V4-ek jövőjét illetően a kilencvenes évek közepén még meglehetősen gyakoriak.

Ilyen, ha nem is vészjósló, de kritikus hangokról ma is bizonyos fókig beszélhetünk annak ellenére, hogy az elmúlt évtizedben két fontos tényező jelent meg, amelyek elősegítették a V4 konszolidációját: a 2008-as pénzügyi - és végső esetben gazdasági is - válság és különösen a 2015-ös migrációs válság. A szorosabb együttműködés azzal kezdődött, hogy a V4-ek jelentősége mind a tagállamok között, mind pedig a tagállamokon kívül egyre jobban tudatosult. A Visegrádi Csoport későbbi, még a kevésbé fontos kérdésekről alkotott nyilatkozatai is hozzájárultak a V4-márka megerősödéséhez, és maga a szervezet is egyre függetlenebbé vált a tagállamoktól és politikai trendjeitől, lásd a jelenlegi helyzetet, mert erről is esett szó. A V4-ek destabilizálására irányuló külső és néha belső próbálkozásokkal szemben is fokozódik az ellenállás, például Lengyelország és Magyarország, illetve Csehország és Szlovákia szembeállításával szemben; voltak ilyen próbálkozások nem is olyan régen.

Ezért a két jó barát - így mondom lengyelekről és magyarokról - együttműködésének tárgyalásakor mindig szem előtt kell tartanunk a V4-ek összefüggéseit. A lengyel-magyar kapcsolatoknak a kohéziót és a harmóniát kell elmélyíteniük, valamint erősíteniük kell - elnézést a divatos szóért - a szinergiákat a V4-ek tevékenysége területén.

A V4-ek együttműködésének motivációit és céljait, valamint intenzitását kényszerűen nagyon vázlatosan bemutató rész után álljunk meg egy pillanatra annál a kérdésnél, hogy milyen politikai kontextusban működött, működik a Visegrádi Csoport. A tagországok harminc év alatti váltakozó politikai helyzetéről itt nem fogunk részletesebben beszélni, tisztában vagyunk azonban azzal, hogy ez a helyzet hatással volt a V4-ek Európai Unión belüli funkcionálására.

Az Unióval fennálló viszony egyfelől megerősítette a tagországok közötti szolidaritást, másfelől viszont átmeneti feszültségeket, kríziseket és ellentéteket is szült a V4-en belül. Azonban mindig a centripetális erők győztek, amelyek a V4-ek kölcsönös viszonyaiban domináns szerepet játszottak és játszanak, reméljük, játszani fognak. A Visegrádi Csoport működésének nagyon reális, mintegy természetes kontextusához számos egyéb politikai formáció is tartozik, elsősorban azok, amelyekben maga a V4 is részt vesz, talán túl sok is van belőlük a politika színpadán. Vannak, amelyek hirtelen szükségletből, egyenesen politikai kényszerből jöttek létre, aztán stagnálni kezdtek, sőt letargiába is estek. Vannak kevésbé aktívak is, amelyek viszonylagos készenlétben várják, mikor lesz rájuk szükség. Vannak aztán olyanok is, amelyek tágabb méretekben működnek.

A köztük lévő viszony, különösen a V4-ekhez való viszonyulás különféle. Vannak köztük komplementer formációk, mint a Három Tenger Kezdeményezés, a balti-tengeri stratégia, a Via Carpatia, hiszen Kárpátiáról is szó esett, vagy a Duna Régió Stratégia is elég jó stratégia; némelyek viszont nyugtalanságot keltettek, talán keltenek még, de nem hiszem, mint a V4-ek konkurensei, például a Szlavkovi Háromszög. Az egyes formátumok komplementer jellege gyakorlatilag szűkebb specializációikból ered, amelyek konkrét célok, különösen infrastrukturális és védelmi célok megvalósítására irányulnak, például a Bukaresti Kilencek. Ennek a komplementaritásnak feltétele a saját cselekvési terület kijelölése úgy, hogy el lehessen kerülni a káros interferenciát más formátumok tevékenységével. Szinte az összes létező formátum kizárólag politikai vagy gazdasági érdekeket szolgál. A visegrádi együttműködés abban különbözik ezektől, hogy a tagországokra és azok társadalmi közötti lévő sokoldalú kapcsolatokra támaszkodva funkcionál, főleg pedig esélye van ilyen funkcionálásra.

A V4-nek számos politikai formátum kontextusában működve meg kell őrizni saját alanyiságát, egyéniségét. Elsősorban ebből a pozícióból kell keresnie a szinergiát saját tevékenységében ugyanúgy, mint a külső partnereihez fűződő viszonyaiban. Gondolunk itt azokra is, akik kívül esnek azokon a formátumokon, amelyekben a V4 is reprezentálva vagy képviselve van. A szkeptikusok azt tanítják, hogy a visegrádi együttműködés társadalmi közötti kohézió nem elégséges. Bizonyítékul történelmi és politológiai elemzésekre, valamint szociológiai kutatásokra hivatkoznak. Ezekből az derül ki, hogy a különbözőségek száma valóban elég nagy. Ami a történelmet illeti, egyfelelől sorsközösségről beszélhetünk geopolitikai elhelyezkedésünk folytán, másfelelől viszont egymás közötti - többé vagy kevésbé - konfliktusokról is. Itt kihagyom a konkrét példákat, de ha a középkor - ez meglepetés talán - mélyére ásunk, kénytelenek leszünk elismerni, hogy azok a pusztítások, amelyeket - ez nagyon régen volt - a csehek vittek végbe lengyel területeken, példa nélküliek voltak.

Az 1335-ös visegrádi találkozó célja többek között az volt, hogy ilyen tapasztalatok után helyreállítsa a harmóniát Közép-Európában. Az akkor kialakított politikai konstelláció tartósabb, több nemzetiségű konstrukciót hozhatott volna létre, amelynek esélyét szerencsétlen körülmények összejátszása megsemmisítette. Újabb konfliktusokat nincs értelme felsorolni, pedig ha elővesszük például akár Bibó István „A kelet-európai kisállamok nyomorúsága” című művét, tulajdonképpen csak a lengyel-magyar kapcsolatokat lehet az európai történelem viszonylatában is kivételnek értékelni.

A V4-ek társadalmi és politikai helyzetének elemzései is azt mutatják, hogy a néhány alapvető kérdésben meglévő szolidaritás nincs talán arányban a sok más kérdésben mutatott különbségekkel még mindig. Mondhatjuk, hogy az utóbbi években a visegrádi csoport legerősebb összekötő anyagát a következő három tényező jelenti. Egy: szembenállás a nyugat által alkalmazott migrációs politikával, amely Európán kívüli kulturális és vallási körökből származó népesség invázióját teszi lehetővé. Kettő: szembenállás az uniós federalista törekvésekkel, az Európai Uniót - a V4 szerint - nemzetállamok szövetségeként értelmező... Három: általános szembenállás az EU-ban és általában a nyugaton domináló balliberális ideológiával, különösen annak szélsőséges formájával. Elmondhatjuk tehát, hogy a visegrádi csoport fenti három pillére egyelőre viszonylag függetlennek mutatkozik az egyes országok politikai körülményeitől. De vajon mennyire lesznek tartósak a hatalmi rendszerben végbemenő esetleges radikális változások esetén? Jelentős mértékben a társadalmi tudatosság, ezzel együtt a választók preferenciái fognak erről dönteni. Hogyan néz ki napjainkban ez a tudatosság azokhoz az értékekhez viszonyítva, amelyek együttesen alkotják a fent

nevezett pilléreket, amelyekre a visegrádi együttműködés támaszkodik? A kép nem eléggé egyértelmű, a helyzet nem túl stabil. A Globsec körében nemrég végrehajtott komplex elemzések azt mutatják, hogy társadalmaink nem csupán az EU és Oroszország, az Egyesült Államok és a NATO megítélésében, de különféle, inkább részletkérdésekben is különböznek. A társadalmi álláspontok és nézetek nagymértékben függetlenek a hivatalos politikai vonaltól, de nem változtathatatlanok. Forrásait egyfelől a tapasztalatok és traumák jelentik, másfelől pragmatizmus. Vonatkozik ez a kormányzó tábor által vallott és propagált ideológiára, lásd a legutóbbi lengyelországi konfliktusokat a kormányzó egyesült jobboldalon belül, Csehországban a miniszterelnök-államfő viszonylata. Itt kihagyom a részletes különbözőségeket, és a perspektívákról néhány szót.

Kohézió és szinergia, mint a Visegrádi Csoport politikai akaraton és bizalmon nyugvó céljai. Egyébként a bizalom fogalma volt, mily találóan a jelszava néhány éve a cseh elnökségnek. Ilyennek látom a V4 perspektíváit optimista változatban, amelyben a Visegrádi Csoport nemcsak megmaradt, de erősödni és fejlődni fog. Egyébként erősödés és fejlődés nélkül nem sokáig maradhatna fenn. Nem szabad, hogy csupán az érdekek kössenek össze bennünket, ahogyan szinte az összes európai politikai formátumban látjuk, hanem az értékek is. Természetesen mindazon alapelvek és ideálok megőrzésében, amelyeket közösen vallunk az EU-hoz fűződő viszonyra vonatkozóan. Nincs tehát szó visegrádi föderális államról, hanem egyenlő és szuverén visegrádi országok szövetségéről, közösségéről. Olyan országok szövetségéről, amelyek koherens gazdasági stratégiára törekszenek, lojálisak egymáshoz, reálian és szisztematikusan törekszenek társadalmuk kölcsönös közeledésére, jobb megértésére, többek között az oktatás minden szintjén, a kulturális komponens propagálására a kölcsönös kapcsolatok építésében. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük, nagykövet úr. A teljes változatot szeretnénk majd elkérni, hogy a jegyzőkönyvhöz tudjuk majd csatolni a beszédet, mert rendkívül izgalmas volt, és hallgatnánk még sokáig, csak hát némi időkorlátokat jelent számunkra az, hogy a Külügyi bizottságba...

JERZY SNOPEK, Lengyelország budapesti nagykövete: Ha szabad még egy szót! Ezt bizonyára többen ismerik, tíz évvel ezelőtt megjelent Pozsonyban ez a „Two decades of Visegrád cooperation” bibliográfia. Látjuk, hogy eléggé gazdag. Nem tudom, hogy most nem lenne-e érdemes a 30. évforduló alkalmából valami ilyesmit készíteni, mert akkor már látjuk így az egészet.

ELNÖK: Nagyon jó ötlet, köszönjük szépen. Azt hiszem, hogy nagykövet úrtól a második helyen ülő hölgy föl is írta, hogy a magyar elnökségi programba ez a javaslat minden bizonnyal kaphat helyet, hogy egy ilyen aktualizált bibliográfia készüljön. Végül szeretném megadni a szót Ugrósdy igazgató úrnak. Mit lehet ehhez hozzátenni, igazgató úr?

Ugrósdy Márton hozzászólása

UGRÓSDY MÁRTON igazgató (Külügyi és Külgazdasági Intézet): Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Tisztelt Résztevők! Valóban nehéz kiegészíteni, úgyhogy egy kicsit más irányból is közelíteném a kérdést, és arról beszélnék röviden, amit államtitkár úr is említett, miszerint, hogy az elmúlt 30 évben teljesen különböző színezetű kormányok tudtak sikeresen együttműködni a saját érdekeik érvényesítése

érdekében, ennek mi lehet az oka, illetve milyen hozzáadott értéket jelenthet ez számukra, akár az európai uniós, akár más partnerekkel való érdekérvényesítés során.

Azt gondolom, hogy elsősorban a politikai és a gazdasági dimenziót érdemes itt megemlíteni. Nyilván a politikai dimenzióban az egyik legfontosabb az, hogy mind a négy ország elkötelezett az euroatlanti integráció kapcsán, részben ezért is jött létre maga az együttműködés, hogy a függetlenségüket visszanyert posztszovjet térség országai közös erőfeszítésekkel tudjanak csatlakozni ismét Európához, ahhoz a családdhoz, amiktől évtizedekig el voltak szakítva.

Ezek az alapértékek, úgy gondolom, a mai napig meghatározóak. Ugyanakkor látszik az is, hogy - részben a totalitárius diktatúrák tapasztalata miatt - azért ezeknek az országoknak van egy sajátos immunrendszerük azokkal az ideológiai és politikai nézetekkel szemben, amelyek az új integrációt uralják, és ez a konstruktív kritikusság mind a négy országban megvan, szintén függetlenül az adott kormányzat színezetétől. Miután hasonlóak vagyunk, de mégis különbözőek, maga a formáció is alapvetően rugalmasságra volt ítélve, illetve rugalmasnak kellett maradnia annak érdekében, hogy ilyen hosszú időn keresztül sikeresen tudjon működni, és ha megnézzük a mostani tapasztalatokat, és megnézzük, hogy a V4 valójában hogyan működik, akkor úgy gondolom, hogy látható ez a típusú rugalmasság. Ez a partnereinknek egyébként sokszor okoz problémát is, hiszen a partnereink hajlamosak leegyszerűsítő kategóriákban gondolkodni a közép-európai országokról. Vannak az atlantisták, vannak az oroszpártiak, vannak a liberálisok, vannak az illiberálisok és így tovább, viszont a V4-országok mindegyike egy sajátos politikai keverékét alkotja ezeknek az érdekeknek, és a V4 abban nagyon hasznos számunkra, hogy ha ezek az érdekek összeérnek, akkor ezeket közösen tudjuk érvényesíteni. Ha nem érnek össze, akkor mindenki keres további partnereket, és megpróbálja a saját érdekeit érvényesíteni. Ha a legekleltársabb példát mondhatom: nyilván Lengyelországnak és Magyarországnak Oroszországról más a véleménye, és nem gondolom, hogy a lengyel barátainkat meggyőznénk a magyar álláspontról és fordítva, de ez nem akadályozza meg azt, hogy egyébként olyan kérdésekben, amelyek mind a két ország számára hasznosak, egy nagyon mély és konstruktív együttműködést tudjunk kialakítani.

A harmadik dimenziója a V4 hasznosságának, az részben az Európai Unió megváltozott működéséből adódik. Jelenleg is zajlik nálunk egy kutatási projekt, ami az európai minilateralizmusokkal foglalkozik. Ez alapvetően az a rugalmas koalíciókötési metódus, aminek során az EU különféle tagállamai - részben a többségi döntési mechanizmus miatti változásokra reagálva - próbálják a saját érdekeiket érvényesíteni. Nem véletlen, hogy a V4 mellett azért nagyon sok hasonló formációt látunk: van a déli tagállamok között egy informális koordinációs mechanizmus; úgy gondolom, a Benelux országokra mindenki hasonló példaként tekint, de ott van a Nordic-Baltic Eight - aminek nem is tudom, mi a helyes magyar fordítása -, ahol az északi tagállamok és a három balti EU-tagállam koordinálja a lépéseit.

Ezek nem ördögtől való dolgok, az Unióban egyre inkább szükség van a hasonló koalíciókra, amelyek egyébként rendkívül rugalmasak. Tehát ugyanúgy, ahogy Oroszország kapcsán Lengyelország és Magyarország más álláspontot foglalhat el a V4-ben, ugyanígy mondjuk, Portugália és Magyarország lehet, hogy halászati kérdésekben egyetért - részben azért, mert nekünk a tengeri halászattal kapcsolatban viszonylag kevés érdekünk van, tehát tudunk a portugáloknak segíteni -, de mondjuk, határőrizeti kérdésekben hasonló állásponton vagyunk a portugálokkal, és így tudunk együttműködni. Tehát az ilyen típusú rugalmas együttműködés, amit a V4-ben harminc éve gyakorlunk, úgy gondolom, hogy az Unióban egyre relevánsabb lesz a következő évtizedekben.

A második nagy pillére a V4 meghatározásának, illetve jelentőségének, úgy gondolom, hogy a gazdaság. Államtitkár úr már említette, hogy ha a visegrádi országokat egybe vesszük, akkor Németország legnagyobb kereskedelmi partnerei vagyunk. Négy évvel ezelőtt még az volt az ezzel kapcsolatos soundbite, hogy a négy V4-es tagállam nagyobb kereskedelmi partnere Németországnak, mint Franciaország. Mára nagyjából kétszer akkora kereskedelmi partnerei vagyunk Németországnak, mint Franciaország, tehát itt volt egy jelentős előrelépés is.

Ironikus módon a koronavírus-járvány okozta határlezáráások mutatták meg azt, hogy a visegrádi országoknak és általában Közép-Európának milyen hozzájárulása van az Európai Unióhoz. Korábban mindig azt hallottuk, hogy a közép-európai tagállamok semmirekellők, nem járulnak hozzá Európához, és alapvetően csak kivesznek a közösből, és érdekes módon, amint lezárták a határokat, és megszűnt a munkaerő Unión belüli szabad mozgása, kiderült, hogy teljes gazdasági szektorok működésképtelenné válnak akkor, ha a lengyel, magyar, cseh és szlovák, de ugyanúgy román és bolgár munkások nem dolgoznak ezekben a szektorokban. Angliában az egészségügynek lennének komoly problémái, ha nem lennének közép-európai orvosok. Nyilván a brexit erre külön rátett, de látszott az is, hogy az első lezáráások után szinte azonnal kétoldalú megállapodásokat kellett kötni a határon átnyúló ingázás különleges szabályozásával kapcsolatban, hogy például a bécsi kórházakban legyen elég ápolónő, akik mondjuk, Pozsonyból járnak át mindennap dolgozni.

Tehát azt az érvet, hogy a közép-európai és így a visegrádi országok egyfajta potyautasok lennének az Európai Unióban, úgy gondolom, hogy most már nagyon jelentős érvekkel tudjuk cáfolni, és ez hozzá tud ahhoz is járulni, hogy még komolyabb partnerként kezeljék a V4-et, illetve általában véve a közép-európai országokat is az uniós viták során.

Ez vezet minket el a harmadik nagyobb témára, amiről szeretnék beszélni, ez pedig a V4 hozzájárulása az euroatlanti közösséghez. Nyilván látszik az is, szintén államtitkár úr felszólalására utalnék, hogy a V4-nek vitathatatlan szerepe az, hogy az ezen országok közötti történelmi, nagyon mélyen gyökerező, évszázadokra visszanyúló, mondjuk így: bizalmatlanságot - én talán azt is mondanám, hogy ellenségeskedést - kezelni tudja. És itt nemcsak arra érdemes gondolni, hogy mondjuk, Magyarország és Szlovákia között milyen máig meglévő jogi szabályozások miatti ellentétek vannak, de ne felejtjük el azt sem, hogy Csehszlovákia és Lengyelország háborúzott egymással 1919-ben, sokan meg is haltak. Szczezin városára a mai napig azért komoly igényt formálnak mind a lengyelek, mind a csehek. Tehát vannak olyan elásatlan problémák vagy alig elásott problémák minden ország között, amiket a V4 keretein belül tudtunk kezelni.

Ez egy olyan tapasztalat, ami egyébként a világban érdeklődésre tart számot. Tehát, hogy alapvetően történelmileg ellenérdekelt országok hogyan tudnak konstruktívan együttműködni, az egy olyan kérdés, amire nagyjából Délkelet-Ázsiától kezdve Afrikán át Dél-Amerikáig nagyon sok helyen van kereslet. Szakértői szinten is látjuk azt, hogy még így harminc évvel a rendszerváltoztatások után és harminc év érdemi együttműködés után ezt a működési módszert, ha nem is lemásolni akarják mások, de igényt tartanak azokra a tapasztalatokra, hogy hogyan lehet ezt jobban csinálni. Nyilván, ha Közép-Ázsiára tekintünk, akkor látjuk azt, hogy ott van a Fergana-völgyben egy olyan szűk terület, amire szintén három-négy ország formál igényt. Vallási ellentétek, etnikai ellentétek szabdalják ezt a térséget, és ott például érdekes lehet az a tapasztalat, hogy a magyarok és a szlovákok a történelmi sérelmeket meghaladva hogyan tudtak egy nagyon jó együttműködést kialakítani.

Ha kézzelfogható területeket nézünk, ahol a V4 hozzájárul például az Európai Unió működéséhez, nyilvánvalóan a közös piac ilyen. Tehát, ha a közép-európai országok és a V4 azt mondja, hogy a közös piacnak valóban egyenlő feltételeket kellene biztosítania minden szereplő számára függetlenül attól, hogy egy francia multinacionális vállalatról vagy egy szlovák kkv-ról beszélünk, akkor ez egy olyan üzenet, aminél szerintem kevés európaibb dolgot lehet mondani manapság. Ugyanilyen téma a digitalizáció kérdése. Részben szintén a tavalyi év tapasztalataiból láthatjuk azt, hogy mennyire meghatározó jelentőségű az, hogy az életünknek egyre nagyobb része zajlik online, és nyilván ennek a gazdasági dimenzióját nézve, úgy gondolom, hogy a V4-es országok egyértelműen érdekelték a digitális közös piac minél hatékonyabb létrejöttében.

Szintén államtitkár úr említette a szomszédságpolitika kérdését. Ha vannak megoldatlan konfliktusok a környékünkön, akkor azt hiszem, hogy a Nyugat-Balkán, tehát Délkelet-Európa, illetve a Keleti Partnerség országai pontosan ilyenek. Itt is úgy gondolom, hogy a V4 tapasztalatai, amelyek a békés egymás mellett élés gyakorlati megvalósíthatóságát bizonyítják, olyan tapasztalatok, amelyeket érdemes megosztani egymással.

Nagykövet úr említette a gazdasági együttműködés sajátos dimenzióját, hiszen itt egyszerre működünk együtt, és egyszerre vagyunk riválisok egymással. Szintén államtitkár úrra visszacsatolva: nagyon hiányzik még mindig az infrastruktúra, ami egyszerűen lehetővé tenné azt, hogy Magyarország Szlovákiával vagy Lengyelországgal érdemben kereskedjen. Nyilván nehéz egy hasonló piacra betörni, ahol hasonló termékeket gyártanak, de nem gondolom azt, hogy nem lehetne több magyar terméket elhelyezni Lengyelországban, vagy több lengyel terméket vásárolni itthon. Jelenleg ennek a fizikai akadályai még igen jelentősek. Szoktam mondani minden külföldi vendégünknek, aki kérdezi, hogy de miért olyan fontos az infrastruktúra kérdése itt, Közép-Európában, hogy próbáljon meg beülni az autóba és levezetni Budapestről Varsóba, valószínűleg 10-12 órát el fog ezzel tölteni. 10-12 óra alatt nyugati irányban azért már majdnem Brüsszelig el lehet jutni végig autópályán. Ha Varsó felé indulunk, akkor is lehet végig autópályán menni, de az egy igazi V4-es kaland lesz, hiszen Csehországot is érinteni kell, mert nincs közvetlen összeköttetés az országok között. Nyilván meg kell vizsgálni a gazdasági együttműködés perspektíváit: lengyel kollégák mondják, hogy például a magyar borok iránt kifejezetten nagy az érdeklődés, és úgy gondolom, hogy a lengyel bútoripar termékei is igen kelendőek Magyarországon, ha csak a saját példámát mondhatom, de nyilván ezenkívül is nagyon sok olyan dimenzió van, amire érdemes koncentrálni, ha ennek a fizikai lehetőségeit, elsősorban az infrastruktúra fejlesztésével meg lehet teremteni.

És talán egy utolsó gondolat még nagykövet úr hozzászólására reagálva: igen, látjuk azt, hogy vannak hasonló formációk Közép-Európában, vannak más típusú együttműködések, amiket néha riválisként, néha komplementer kezdeményezésként kezelünk. Az én véleményem ennek kapcsán az, hogy a V4-nek biztos, hogy nem lesz riválisa a jövőben, ezt a típusú politikai együttműködést nem lehet mással helyettesíteni. Nagyobb sem igazán tud lenni, hiszen a koordináció sokkal nehezebbé válna, viszont pont e miatt a rugalmasság miatt van tér más kezdeményezésekre. Vannak például a Három Tenger Kezdeményezésnek olyan elemei, amikkel minden visegrádi ország egyet tud érteni, hiszen a mi érdekeinket szolgálják. Vannak a bukaresti kilenceknek olyan elemei, amik mindannyiunk kollektív biztonságát meg tudják erősíteni, és biztos vagyok benne, hogy a 17+1-nek is vannak olyan elemei, amit a visegrádi országok fel tudnak használni a saját érdekükben, és a saját javukra tudják fordítani. Pont ez a típusú pragmatikus gondolkodás az, ami a V4-es kormányokra

mindig is jellemző volt, és pont ezért ennyire nehezen megfogható a V4 a nyugati és külső partnereink számára, mert mi nem fekete-fehérben gondolkodunk, hanem sokkal színesebben, és elsősorban mindig azt néztük ennek az együttműködésnek a során, hogy hogyan járul ez hozzá a régió fejlődéséhez, és hogyan járul hozzá a V4 tagállamainak a jobb együttműködéséhez. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen, igazgató úr. Tisztelt Bizottság! Szeretném megköszönni ezeket a rendkívül érdekes kiselőadásokat. Valóban egy nagy hónap a február a visegrádi együttműködés történetében, és úgy látom, hogy a Külügyi bizottság jól csatlakozik a 30. évfordulás megünneplések folyamatához, jó időzítéssel. A héten, ahogy elhangzott, államfői találkozó lesz, jövő héten miniszterelnöki találkozó, és lesz külügyi bizottsági elnöki szintű találkozó is Přemyslben, február utolsó napjaiban, és valóban egy nagyon gazdag diplomáciai naptár áll előttünk külügyminiszteri szinten, ha csak azt nézzük, hogy nyugat-balkáni, keleti partnerségi, illetőleg északi balti külügyminiszteri találkozót is terveznek a lengyel barátaink, azt jelzi, hogy egy nagyon izgalmas időszakban vagyunk, és fontos témáról beszélünk, fontos időben.

Fontosnak tartom azt, hogy a parlamenti diplomácia jelentőségét hangsúlyozzuk, hiszen a parlamentek a politikai konszenzusalkotás terei, és itt gyakorlatilag házelnök úr az elénk terjesztett nyilatkozattal, a négy parlament elnökének a támogatásával és ezzel a kezdeményezéssel, hogy ezt a Külügyi bizottság terjessze elő, szintén ezt a konszenzust kívánja erősíteni, szolgálni. Ha visszatekintünk, valóban nagyon sokfajta hullámvázása volt ennek az együttműködésnek az elmúlt évtizedekben, de igazán az az érdekes számomra, hogy a politikai választóvonalakat ugyanúgy átlépte a visegrádi együttműködés, mint ahogy az országhatárokat átlépte. Tehát tudott létezni ebben a visegrádi együttműködés kérdéskörben egy olyan konszenzus, amely itt, Magyarországon is megtapasztalható volt, és az egész térségben egy erővé tudott válni. Ezt fontos tudatosítanunk, hogy a parlamenteknek ebben nagyon fontos szerepe van, és a mi bizottságunknak pedig különösen fontos szerepe van. Tehát az az erőfeszítés, hogy egy ilyen nyilatkozatot elfogadjunk, azt tükrözi, hogy van értelme a V4-et egyfajta politikai konszenzusos területként fenntartani építeni.

Ebben fontos szerepe van sok mindennek, ami itt elhangzott. Szeretném kiemelni az intézmény rugalmasságát. Ezt többen hangsúlyozták. Nincs túlbürokratizálva a V4. Itt van a Szabadalmi Intézet, és van a Pozsonyi Kulturális Alap, és ezenkívül pedig folyamatos rugalmas egyeztetési fórumok léteznek, egyfajta törekvés arra, hogy ha kimegyünk Strasbourgba, akkor szintén találkozunk a V4-es partnereinkkel - egyébként az Európa tanácsi delegációnak is egy célja lesz a jövőben, hogy egy kicsit még inkább közelebb hozzuk a V4-es képviselőket, bár tettünk már a fogadások keretei között erre irányuló lépéseket.

Az is nagyon fontos, hogy egy pragmatikus együttműködésről van szó. Mindennek, amit az előbbiekben mondtam a konszenzusról meg az alulintézményesítettségről, nagyon fontos összetevője az, hogy pragmatikus, kézzelfogható célokat tűzzünk ki magunk elé. Ott locsol ezen a területen a politika, ahol nő a fű. Ott működünk együtt, ahol lehetséges együttműködni, és nem erőltetjük az együttműködést azokon a területeken, ahol nem megy. És ezzel együtt ennek a háttérében viszont megvan a bizalom, hogy még ha másként is gondolkodunk bizonyos kérdésekről, sokkal több dolog kapcsol össze bennünket, mint ami szétválaszt, és ezért azokon a területeken, ahol van az együttműködésnek létjogosultsága, ott lehetséges ez.

Én három nagyon fontos, az elmúlt harminc éven végighúzóódó területet szeretnék megjelölni, mint aktuális feladatot a visegrádi együttműködés előtt. Az egyik

a közép-európai építkezés. Mi az elmúlt 30 évben a V4-gyel a közép-európai együttműködést építettük. A közép-európai együttműködés legfontosabb feladata, hogy ezt az építkezést folytassuk, és legyen a visegrádi együttműködés továbbra is ennek a térségi együttműködésnek a magja, legyen egy olyan együttműködés, amely pozitívan kezeli azokat a szándékokat, amelyek megjelennek akár a slavkovi együttműködés keretében vagy a B9-ek keretében, vagy a lublini együttműködés keretében, minden héten születik egy. Rajta! Épüljön ez a Közép-Európa, és ennek a folyamatnak legyünk mi, legyen a visegrádi négyek egy támogatója és egy elősegítője, és akkor itt beszélhetünk nagyon sok mindenről, de én is szeretném aláhúzni piros ceruzával az észak-déli infrastrukturális dimenziót. Ennek a közép-európai építkezésnek kulcsfontosságú része ez. De azzal is teljesen egyetértek, amit a nagykövet úr mond, hogy értékekre kell épüljön ez az együttműködés, és itt egymás megismerése, a kulturális dimenzió, az emberi kapcsolatok jelentősége szintén nem elhanyagolható.

A másik ilyen nagy trend, hogy a visegrádi együttműködés nem az európai integráció ellen van, hanem az euroatlanti integráció elősegítése, a térség euroatlanti integrációba való betagolásának az eszköze, és a kölcsönös megértésnek az elősegítése. Ma sokan úgy tekintenek a V4-re, nem jóindulattal, hogy mi aláássuk az európai egységet. Nem erről van szó. Ellenkezőleg: mi ez európai egységet próbáljuk elősegíteni, hídépítők vagyunk, és nem Európa szakadékainak az elmélyítésében gondolkodunk, hanem az európai meg nem értésen szeretnénk egy közös értelmes gondolkodással túllendülni. Nem a szakadék mélyítése, hanem a szakadék szűkítése a visegrádi együttműködés célja. Akkor is, ha én egyetértek azzal, amit a nagykövet úr mondott, eléggé sarkosan, amikor arról beszélt, hogy mi az a három aktuális kihívás, a migrációval, a szélsőséges, progresszív ideológiákkal, illetőleg a harmadik dolog, amit nagykövet úr mondott, a föderalizmussal kapcsolatosan. Ezzel együtt úgy gondolom, hogy a visegrádi együttműködés nem a szakadék mélyítésének, hanem a szakadék szűkítésének és a hídépítésnek az intézménye.

Harmadsorban pedig, ami végighúzódott az elmúlt évtizedekben ennek a szövetségnek a működésén, hogy több volt, mint térségi együttműködés, több volt, mint Brüsszel. Volt benne egy nagyon fontos szolidaritási elem, hogy nekünk van egy múltunk, és ebből a múltból fakadó felelősség a környezetünk irányába - és ez a környezetünk Európa környezete -, a keleti szomszédságunk irányába, a délkeleti szomszédság irányába vagy egy kicsit távolabbi kitekintéssel egyaránt. Azt gondolom, hogy nekünk, a V4-nek egy nagyon fontos összeurópai feladatunk, hogy ennek az európai szolidaritásnak a fönntartásában gondolkozzunk, és egyfajta lelkiismerete legyünk az Európai Uniónak, hogy nem lehet a keleti szomszédságot vagy adott esetben a Balkánt másodlagosnak tekinteni vagy figyelmen kívül hagyni.

Köszönöm szépen az eddigi hozzászólásokat, és akkor a további hozzászólásokra megnyitom a lehetőséget. *(Jelzésre:)* Balla alelnök úr jelentkezett. Kérdezem, hogy ki jelentkezik még. Van-e, akinek kérdése, hozzászólása van? A politikai nyilatkozatot külön vesszük, arról külön fogunk tárgyalni, miután lezártuk ezt az első részét a napirendi pontnak. *(Jelzésre:)* Molnár képviselő úr és Mesterházy képviselő úr. Most pedig megadom a szót Balla alelnök úrnak.

BALLA MIHÁLY (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen a lehetőséget, és nagyon szépen köszönöm vendégeinknek a hozzászólásaikat, előadásukat, nagykövet úrnak is külön.

Az az igazság, azon gondolkodom, hogy milyen jó lett volna, ha már ősszel, és milyen jó lenne, ha már ősszel a krynicai fórum keretében is tudnánk ilyenekről beszélni. Tehát az a helyzet, hogy maguk a közép-európai társadalmakról szóló

beszélgetések, viták, előadások sokban előre tudják vinni azt a gondolkodásmódot, amit a visegrádi négyek vagy a közös közép-európai gondolkodásmód kifejez. És ebben - miután én az Interparlamentáris Unió magyar delegációjának is a vezetője vagyok -, tudjuk jól, hogy ránk is vár egy elnökség. Hiszen alapvetően az Interparlamentáris Unión belül megtartjuk a visegrádi négyek szokásos találkozóit. Bárhol vagyunk egy konferencián, vagy bárhol vagyunk egy közgyűlésen, akkor az elnökségtől függően meg szoktuk egymást hívni, és egy beszélgetés vagy egyeztetés keretében átbeszéljük a visegrádi négyek dolgait.

Azt gondolom, hogy maguk ezek az együttműködési formák parlamenti szinten nemcsak házelnöki vagy bizottsági szinten vannak jelen, hanem ott vannak az Interparlamentáris Unió működésében, külpolitikai, diplomáciai rendszerében. Ami itt a tervezetben természetes dolog, hogy elsősorban a kormányokra és a parlamentekre hívja föl a figyelmet a különböző együttműködési formákban és a különböző szinteken, fórumokon. Itt kiemelten kezelném azt a tényt, hogy azt látom, a mai magyar társadalomban, általában a hétköznapi emberek világában vagy akár egy önkormányzati világban is átment az a gondolkodás, hogy visegrádi négyek. Ezt abból lehet leszűrni, hogy egyre több településen tapasztalom, akár a saját körzetemben is, Nyugat-Nógrádban, hogy egyre több település próbál a visegrádi négyek keretein belüli testvértelepülési vagy együttműködési kapcsolatokat keresni, függetlenül attól, hogy ez szlovákiai, cseh vagy akár lengyelországi település.

Egyre nagyobb az igény arra, hogy az általam népi diplomáciának nevezett irányban is tegyünk erősítő, támogatóbb lépéseket. Pontosan azért, mert ezek az önkormányzatok azok, amelyek nemcsak a nagy politikai szinteken tudnak az együttműködésnek mozgatói lenni, hanem alapvetően a településen, ahol az emberek találkoznak egymással, közös programokat rendeznek. Hál' istennek, vannak olyan interregionális pályázati lehetőségek, amelyek ezt segítik. Hál' istennek, vannak olyan V4-programok, a Visegrádi Alapnak olyan programlehetőségei, amelyek ezt tudják erőstenni, de azt gondolom, hogy a politikai dimenziók mellett, illetve a nagy politikai dimenziók mellett szerintem egyre inkább szükség lesz arra, hogy az emberek is egyre inkább egymásra találjanak. Hiszen azt látom, hogy ma már egyre több önkormányzat számára egy kitűzött cél, hogy minél több V4-es, tehát legalább minden országból egy-egy testvér- vagy partnertelepülési kapcsolatot ki tudjon alakítani.

Kifejezetten jó kapcsolataink vannak, több is, lengyel települések felé. Egyre gyümölcsözőbb kapcsolatokkal, egyre inkább sűrűsödő vagy egyre nagyobb kapcsolatrendszerrel rendelkezik a térségünk Csehországban. És az természetes dolog volt eddig is, hogy Szlovákiában is több olyan település van, ahol nagyon szoros és nagyon komoly együttműködések alakultak ki. Ott alapvetően a távolságok és a közelség miatt is talán egyszerűbb, de mondom, egyre nagyobb az igény például lengyel kapcsolatok iránt. Talán nagykövet úr is tudja jól, hogy számunkra nagyon fontos Romhány község, ahol a Rákóczi-szabadságharcnak az egyik utolsó csatája zajlott, a romhányi csata, és ott lengyel katonák is segítették Rákóczi fejedelem csapatait. Úgyhogy számunkra ez a kapcsolat is nagyon-nagyon fontos, és a mai napig meglévő kapcsolat, hiszen a Rákóczi-napokkal kapcsolatos együttműködési kereteken belül mindig is jelen vagyunk: egymással, együtt vagyunk, amikor ünnepeljük ezeket az évfordulókat.

Tehát ezt nagyon fontosnak tartom, lényegében a népi diplomáciára, illetve az önkormányzatok közötti még szorosabb kapcsolatfelvételre szeretnék támogatást adni vagy együttműködési lehetőséget akár a minisztériummal vagy akár a nagykövetségekkel is. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Molnár Gyula képviselő úr!

MOLNÁR GYULA (MSZP): Köszönöm szépen. Nagykövet Úr! Államtitkár Úr! Hölgyek, Urak! Boldog új évet kívánok én is mindenkinek! Egyetlenegy gondolat miatt kértem szót, de hosszabban fogok oda eljutni, bocsánatot kérek. Nem nagyon, de az elnök úr exorzéja inspirált egy olyan dolog kimondására, ami egyébként a fejemben volt, csak dilemmáztam, hogy szükséges-e ezt most ebben az ünnepi pillanatban megosztani a szélesebb közvéleménnyel. De az ember mindig idealista, azt gondolja, hogy a hálás utókornak érdemes elmondani fontos és tartalmas gondolatokat, hogy miképpen is gondolkoztunk a világról 2021 januárjában, februárjában.

Szóval, én is azzal szeretném kezdeni, hogy valami hihetetlen felemelő arra gondolni, hogy harminc esztendővel ezelőtt volt három olyan kiváló férfi ebben a világban, aki képes volt arra, hogy a földrajzi helyzet, a gazdasági méretek, a történelmi múlt és sok minden miatt fölüllemelkedve ezen azt mondja, hogy van közös érdek, amire érdemes szövetkezni. Nagyon hosszasan kellene merengennem, hogy az elmúlt harminc esztendőben láttunk-e hasonló emelkedett és egyébként ennyire előremutató, történelmi értelemben is nagyon-nagyon fontos kezdeményezést. És aztán persze, legyünk realisták, hogy ezt az utókor mennyire tudta aprópénzre váltani, ebben nagyon komoly hullámhegyek és hullámvölgyek voltak.

Azok a méltató szavak, amelyek itt elhangoztak, nyilván nagyon fontosak, és magam semmiképpen sem akarnék ezen semmilyen karcot tenni, azért annyiban legyünk realisták, hogy nagyon komoly szorító kényszerek hozták össze az elmúlt időszakban ezt a négy országot. Gondoljunk csak arra a szociális és gazdasági ollóra, ami nőtt az országok között; gondoljunk csak arra, ami hasonló módon érintett mindannyiunkat, ami a kivándorlást illeti az országainkból a világ boldogabb felébe; vagy arra a katonai potenciál-csökkenésre, ami nyilvánvalóan ezen a területen is összehozta az országokat, nyilvánvalóan ebből a szempontból Lengyelország egy picit kivétel, hiszen ők azért elég sokat megőriztek a katonai erejükből.

És akkor eljutottunk oda, ami miatt egy picit szerettem volna szót kérni. Ez az, hogy a külső tényezők között volt egy nagyon fontos dolog, amit azt gondolom, mindenki érintett egy picit, nem mondta ki, hogy az Európai Unió régi tagállamai nem pontosan értették ezt a világot, amit ők magukba próbáltak integrálni. Egy picit úgy tűnik, hogy talán nem is kezelték mindig helyesen, és nagyon jól látszik, hogy például a kezdeti pénzosztásoknál nagyon gyakran próbálta meg ezeket a tagállamokat egymás ellen kijátszani. Mindez, ami az elmúlt években történt az Unión belül - reformok hiánya, a működési modellben lévő dilemmák -, egyszerűen eltolták oda a V4-eket, hogy tulajdonképpen jelentős részben - és értem, amiket önök elmondtak: a gazdaság, az infrastrukturális, kulturális eredmények, de mégiscsak az igazán jelentős áttörés akkor keletkezett, amikor az EU-n belüli döntéshozatalokban próbálta meg a saját maga érdekét lényegesen markánsabban megjeleníteni.

Tehát egyre inkább azt látjuk, hogy az EU-n belüli koordináció jelentősen felértékelődött ebben. Ebben ugye, nyilván nem lehet vitatni a lengyel dominanciát a méretek miatt, de el kell ismerni, nehogy ezt bárhol elmondják kívül, de ez bizonyos szempontból nyilván a mai kormány és a mai külpolitikai kormányzat dicsérete, hogy ebből a szempontból a magyar elnökség jelentősen erősödött, és javította a magyar pozíciókat. Persze azt is látjuk eközben, különösen a költségvetési vita kapcsán, hogy ez az erősödés azt is eredményezte, hogy el fog kezdődni az EU-n belül nyilván az a politika, ami megpróbálja ezeket az országokat különböző módon kezelni, nyilván a politikai különbségek itt jól láthatóak, hogy ki az, aki sokkal inkább egy föderalista vagy konföderalista álláspont, ha már elnök úr ezt a szót a beszélgetésbe bedobta.

És akkor hadd mondjam el azt, amiért szót kértem. Ugye, van az a klasszikus vicc, hogy vigyázzanak, mert egy őrült az autópályán szembemegy. Mit egy, mindegyik, mondja ugye, az ember. Ne haragudjanak, de ahonnan én nézem a világot, és majd nyilván a történelem meg az utókor fogja eldönteni, hogy ez a blokkoló kisebbség szerep, amibe belecsúszott az elmúlt időszakban, különösen a magyar miniszterelnök és vele gyakran a lengyel miniszterelnök, és ezáltal a V4-ek is, azt gondolom, hogy nem helyes szerep. Elnök úr ennek az ellenkezőjét mondta el, de mégis én hadd mondjam úgy, hogy nem helyes az, ha bárki is azt érzi ebben a világban, hogy Magyarország a V4-eket arra használja, hogy gyengítse az EU döntéshozatalát, és gyengítse azokat a reformokat, amik adott esetben elindulhatnak. Az egyáltalán nem jó, ha bárki ezt így látja. Nagyon nem szeretem azt a politikában, amikor önök valamit valami helyett használnak, és nem valami mellett. Nem szeretem azt, amikor a keleti nyitást önök együtt gondolják azzal, hogy nyugat felé egy picit zártabbak vagyunk, és nem szeretem azt sem, amikor a V4-eket bármilyen szempontból úgy építjük fel, hogy úgy gondoljuk, mintha lehetne alternatívája valami másnak.

Szóval ebből a szempontból azt szeretném mondani, hogy minden dicséret, minden öröm ellenére, ami ebben a pillanatban nyilván engem is áthat, azért legyenek realisták, az elmúlt időszak mozgásai nem teljesen azt mutatják, amit önök megpróbáltak ebben a délelőtti vitában megfogalmazni. Ennek ellenére a magam részéről örülök mindennek, támogatok mindent, a nyilatkozatot is, és nyilván mindazt, hogy a jövőben az intézményesebb együttműködés valamilyen formái kialakuljanak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Mesterházy alelnök úr!

MESTERHÁZY ATTILA (MSZP), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. Én is gondolkodtam, hogy mennyire részletesen szóljak hozzá, de lehet, hogy inkább azt az utat választom most én is, hogy rövidebb leszek, mert szerintem nagyon sok olyan kérdés merült fel, ami valódi vitát érdemelne, de nem biztos, hogy a mai alkalom a legmegfelelőbb erre a vitára.

Annyit engedjenek meg, hogy mi a magunk részéről támogatni fogjuk ezt a nyilatkozatot, elnök úrnak már jeleztem, pont azoknak a megfontolásoknak a mentén, amiről Molnár Gyula képviselőtársam már beszélt - tehát, hogy egy pozitívummal kezdjek -, és nem kívánunk módosító javaslatokkal élni a szöveg tekintetében.

A másik, hogy a V4-ek, amiről nagykövet úr beszélt, hogy ez most már itt egy ilyen értékközösség is, ezzel szerintem óvatosabban kellene bánni, amikor ünnepeljük ezt a közösséget. Ez egy jó olyan eszköz tud lenni, amelyik egy érdekközösséget kifejez. Ahogy önök is mondták, persze jól ki kell választani az érdeket, ahol megvan ez a közösség. Azt gondolom, hogy ha Oroszországról beszélnénk, akkor egészen biztosan ma más lenne az értékalapúság Lengyelország és Magyarország között például. Tehát ez a V4 addig működik jól, amíg úgy dönt a politika, hogy a vitás kérdéseket félretesz. Én még emlékszem arra az időszakra - és ez egy ilyen típusú kritikai megjegyzésem lesz inkább a kormánypárti képviselők irányába -, amikor a magyar miniszterelnök, Bajnai Gordon találkozott a szlovák partnerével, ott attól volt hangos a Külügyi bizottság, a külügyi politikusok nyilatkozatai, hogy miért nem tette az asztalra markánsan Bajnai Gordon a Szlovákiával fennálló problémákat. Most úgy látom, hogy semmilyen problémát nem teszünk az asztalra, így természetesen konfliktus sincsen belőle. De ha esetleg elkezdenénk az asztalra tenni azokat a történelmi vagy akár másból, vagy szimbolizmusból, vagy egyéb más politikai megfontolásból fakadó érdekkonfliktusokat

vagy sima, politikai konfliktusokat, akkor már sokkal nehezebb lenne megünnepelni, hogy milyen jól működik ez a történet.

Tehát én csak annyit akarok jelezni, hogy szerintem helyes, ha helyén kezeljük ezt a valóban jó kezdeményezést, ami bizonyos szempontból kiállta az idő próbáját, bizonyos szempontból szerintem túlértékelt a mondatok vagy az elhangzott előadások alapján, ettől függetlenül biztos, hogy van ennek a formációnak, úgymond, történelmi küldetése. És egy picit, hogy kompromisszum felé hajlóan fejezzem be, mint ahogy kezdtem, én azt gondolom, hogy létezik az a probléma, amire valamilyen megoldást kell meg kellett találni, és erre a visegrádi négyek lehet egy formáció, hogy az európai uniós tagságát vagy csatlakozását a kelet-közép-európai országoknak valószínűleg úgy képzelték el nyugati országok, hogy azért véleményt mi ne nagyon mondjunk arról, hogy mi történik az Európai Unióban. Tehát pénzt adunk, de ez legyen elég, és szépen ott fejlesztgessétek a saját országotokat, ameddig lehet ebből a pénzből, de nagyon a közös Európába - sőt direkt leegyszerűsíttem a mondandómat -, meg annak a közös európai jövőképebe azért nagyon ne akarjatok beleszólni. Márpedig nem így működik az Európai Unió, nem ilyen alapokra helyezték, és bizony szerintem helye van annak, hogy néha azok az országok, amelyek ebbe a csoportba tartoznak, megmutassák azt, hogy de nekik is van véleményük arról, hogy merre menjen Európa. És most nem azzal akarnék rögtön egyetérteni, amit a Fidesz-kormány tesz, de hogy jogos ez a felvetés, hogy képesek legyünk beleszólni a saját jövőnkbe, az egészen biztosan helyes irány, és most direkt ennél nem mennék tovább, hogy megpróbáljam megtalálni a mai naphoz méltó kompromisszumos befejezési hangot. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nacsa Lőrinc képviselő úr!

NACSA LŐRINC (KDNP): Köszönöm szépen. Tisztelt Nagykövet Úr! Államtitkár Úr! Igazgató Úr! Miniszteri Biztos Asszony! Tisztelt Bizottság! Köszönöm szépen a tartalmas beszámolókat és a részletes áttekintést az elmúlt 30 évről. Rövid leszek, de messzebből kezdenék, hiszen nemcsak 30 évvel ezelőtt volt három kiváló államférfi, aki ezt fontosnak tartotta, hanem 686 évvel ezelőtt is volt három olyan államférfi, aki fontosnak tartotta, hogy a közép-európai államok, a nemzeti érdekérvényesítés valamiféleképpen szintet lépjen. Ha már itt erről beszélünk, akkor az 1335-ös eseményekről se feledkezzünk el.

Elsőként azt szerettem volna mondani, csatlakozva Balla képviselőtársamhoz, hogy nagyon fontosnak tartom azt, hogy a visegrádi együttműködés ne csak a politikai diplomáciai, gazdasági szinteken működhessen. Az elmúlt években sok lépést tettünk lengyel-magyar viszonylatban az iránt, hogy a fiatalok, az ösztöndíjak, a tudományos terület, a startupok, a különböző területeken élő együttműködés legyen a mindennapok során a lengyel-magyar együttműködés. Én ezt tartom fontosnak kiterjeszteni a V4-es együttműködésre, hogy ez kiváló politikai, kiváló gazdasági kapcsolatok mellett a mindennapok részévé váljon, és ugyanolyan természetes legyen ezen országok különböző csoportjainak, különböző kezdeményezéseinek az együttműködése, mintha ez akár csak egy szomszédos tagállammal történne, hogy gondoljunk így is a visegrádi csoportra.

Reagálni is szeretnék itt a két szocialista képviselőtársam elhangzott mondataira, hiszen önmaguknak is ellentmondtak egy kicsit, mert én egyetértek abban Mesterházy Attilával, amit elmondott, hogy fel kell erősíteni a közép-kelet-európai országok hangját, hiszen az Európai Unióban számtalanszor kinyilvánították, ahogy ezt ő elmondta, hogy nem tartanak igényt a kelet-európai tagállamok véleményére az Európai Unió alakításában. Ezt például jól mutatja az, hogy Jan-Claude Juncker

bizottsági elnök úr az elnöki ciklusának első felében Németország keleti határánál keletebbre nem látogatott el soha. Aztán szóltak neki a kabinetjében, hogy ott is létezik Európai Unió, és akkor erre rávették. Ezért nem értem, amikor Molnár Gyula azt mondja, hogy blokkoló kisebbségről lenne szó. Itt a V4-es együttműködés arra való, hogy felerősítse a kelet-közép-európai tagállamok hangját, elképzelését az Európai Unió jövőjéről. Mindegyik tagállam elkötelezett az uniós tagság mellett. Egyébként ebben a régióban a legnagyobb a támogatottsága az állampolgárok között az uniós tagságnak. Itt csak a nemzeti érdek és az Európa jövőjéről való gondolkodás felerősítéséről van szó, mert négy tagállam talán mégiscsak jobban tudja képviselni ezt, mint egy önmagában. Ezért is értek abban egyet nagykövet úrral, hogy itt értékközösség is van. Ha megnézik a tisztelt képviselőtársaim a különböző ideológiai kérdésekben való szavazásokat az ENSZ-ben, az Európa Tanácsban, az Európai Parlamentben, a Külügyi Tanácsban és bárhol máshol, akkor sokszor látható értékegyezőség van, ami a kelet-közép-európai identitásnak és az itt élő népek történelmének is betudható talán, hogy van értékközösség is.

Arra a hátrányos megkülönböztetésre - ami a közép-kelet-európai tagállamokat éri rendszeresen az Európai Unió központi részéről is, azon tagállamok részéről, akik a kétsésséges Európát szeretnék megvalósítani - szerintem egy markáns és határozott, valamint nagyon stílusos válasz a V4 egyre szorosabb együttműködése és a gazdasági növekedés, ami Közép-Európában volt tapasztalható.

Úgyhogy azt gondolom, megköszönve a beszámolókat, hogy ezt az együttműködést az eddigi harminc év nyomán tovább indulva erősíteni kell, és megerősödni kell az új európai vitákban, az Európai Unióról szóló vitákban részt venni. És csak halkan teszem hozzá, ha már politikai színezete is volt a szocialista felszólalásnak, hogy a V4 egyik leggyengébb pillanata az volt, amikor Gyurcsány Ferenc az európai alkotmány ötletét akarta ráerőltetni a V4-ekre. Hál' istennek, azóta ezt meghaladtuk, és erősebb a V4, mint akkor volt. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Tisztelt Bizottság! Kér-e még valaki szót? *(Nincs jelzés.)* Szószóló asszony?

DR. RÓNAYNÉ SLABA EWA MARIA lengyel nemzetiségi szószóló: Elnök Úr! Tisztelt Vendégek! Nagy szeretettel üdvözlöm önöket. Azt szeretném mondani, hogy nem készültem arra, hogy fogok ma beszélni, de ha már így alakult, akkor néhány saját véleményt szeretnék mondani, elsősorban megköszönni a nagyszerű előadásokat. Ezekhez talán már nehéz még valamit mondani, tehát csak néhány mondatot a saját gondolataimból.

Nagyon jól emlékszem, hogy mikor megalakult a V4-ek, milyen szkeptikus hangok voltak Lengyelországban, mert akkor még Lengyelországban éltem, de gondolom, hogy más országokban is, mert akkor mindenki hasonlította vagy alapot vett a hasonlításhoz a régi gazdasági együttműködés európai tanácsával, nem tudom, hogy jó-e a fordítása ennek, de ami a szocialista országokon belül volt. *(Közbeszólások: KGST!)* Igen, köszönöm szépen. Tehát nagyon sokan gondolták, hogy ez hasonló formáció lesz, mint amire emlékeznek.

Most már harminc év elteltével látjuk, hogy teljesen más dologról volt szó, és ez a harminc év együttműködés bebizonyította, hogy szükség volt erre a V4-re, mert mégis a jószomszédság nagyon sokat számít nemcsak a nagy politikában, de a mindennapi életben is. A másik dolog: persze, az természetes, hogy ha négy országról van szó, négy önálló országról van szó, akkor nem kell hogy mindig egyformán gondolkodjunk. Néha

vannak viták, de a legnagyobb családban is vannak viták, nem az számít, hanem az számít, hogy a végeredmény milyen lesz.

Viszont egy észrevételem lenne, amely az együttműködést, a V4 működését illeti. Úgy gondolom, hogy az egyszerű állampolgár még egy kicsit keveset tud arról, ami történik. Mindig csak azt halljuk, ami történt a nagy politikában, de most már harminc év elmúlt, és szélesíteni kellene, erősíteni kell ezt az együttműködést, és ahogy itt is elhangzott, nem az Európai Unió ellen, hanem együtt, vele együtt, de mégis egy kicsit megkülönböztetni, hogy mi együtt vagyunk, V4-ek. *(Bartos Mónika távozik az ülésről.)* Tehát nagyon örültem, hogy ma hallottam a gyorsvasútról, hogy már készülnek a tervek. Nagyon jó, mert erről már hallottunk, én már legalább három évvel ezelőtt Ószandecben, ahol volt majdnem minden évben - most tavaly nem volt a pandémia miatt - lengyel-magyar fórum. Három éve elhangzott, és nem tudjuk tovább, hogy mi van. Nagyon jó is volt, amit erről hallottunk, hogy jó lenne, én is így gondolom, ha többet ismernénk a négy ország termékeiből, ha egy-egy állampolgár látná, hogy tényleg együttműködünk nemcsak a politikában, hanem gazdaságilag.

Van Budapesten egy Soros-egyetem, ahová jönnek fiatalok Európából. Nagyon jó lenne létrehozni V4-es egyetemet fiataloknak ebből a négy országból. Szerintem az is megerősítené a szomszédsági együttműködést. Gondolom, hogy nagy feladatunk van itt, most Európában együtt fellépni és együtt védeni a kereszténységet. Ez a mai időben szintén nagyon fontos feladat lenne mindenki számára. Tehát jó lenne, és nem tudom, hogy milyen tervek vannak, de éppen ennek a harminc évnek az ünnepélyes alkalmából jó lenne meghívni Magyarországra akár Wałęsa urat. Nem tudom, hogy mennyire értenek egyet ezzel, de ez egy gesztus lenne, mert mégis ő volt az, aki akkor aláírta. Azt hiszem, hogy most egyelőre ennyit szerettem volna mondani. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük, szószóló asszony. Most vendégeinknek adom meg a szót rövid reakcióra. Ki kíván szólni? *(Jelzésre:)* Államtitkár úr?

Reagálások, reflexiók

DR. SZTÁRAY PÉTER államtitkár (Külgazdasági és Külügyminisztérium): Köszönöm, elnök úr. A rövidet értem, a hangsúlyt. *(Derűltség.)* Elhangzott jó pár megjegyzés. Azt gondolom, hogy nincs is igazából nagy nézetkülönbség abban, hogy a közös és konszenzusra esélyes témákban együttműködünk pragmatikusan, és ott, ahol ez nincs meg, nem kell előtérbe helyezni azt; én is erről beszéltem, és ez az egyik titka a V4-együttműködés sikerességének, hogy nem a bajt keressük. Az más kérdés, hogy a kétoldalú kapcsolatokban fölvetünk olyan kérdéseket, amelyekről utána nem akarunk V4-es nyilatkozatot elfogadni, tehát a nyitott ügyekben, a kontroverzális ügyekben a kétoldalú kapcsolatokon belül igenis van párbeszéd, például Magyarország és Szlovákia között olyan ügyekről, amelyekben nézetkülönbség van. De a V4-et ettől külön kell választani, mert nem hátráltathatja azt, hogy közben előrelépünk, és számomra ez a legfontosabb.

Még egy dolog: időről időre fölmerül, hogy bővíteni kellene-e a V4-et vagy nem kellene bővíteni. Úgy gondolom, hogy semmi szín alatt nem kellene bővíteni, egyrészt mert nincsen történelmi alapja, másrészt erre vannak egyéb szervezetek. És ha egyetlen országgal bővítenénk a V4-et, abban a pillanatban már nem tudnánk nemet mondani semmilyen más harmadik országnak. Úgyhogy az értékét ez adja, ez a közép-európai, nagyon hasonló kulturális alap, ami megvan a négy ország között. Ezért a jövőben is V4 maradjon a V4! Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm. Nagykövet úr?

ŐEXC. JERZY SNOPEK, Lengyelország budapesti nagykövete: Én is csak röviden szólok két ügyben. Az egyik, visszatérve arra, amit a szószóló asszony mondott, hogy valóban kellenek - tulajdonképpen már azelőtt is esett szó róla - nagy programok, nagy tervek a Visegrádi Csoportnak, és nem olyan új ez a gyorsvasúti program, mert ha jól emlékszem, ott voltam, amikor a magyar miniszterelnök - azt hiszem, már három évvel ezelőtt - erről szólt Lengyelországban, amikor Beata Szydło miniszterelnök asszonnyal találkozott, és már úton van, reméljük, jó úton van ennek a megvalósítása.

De persze mondhatjuk és felsorolhatjuk, hogy hol vannak közös brandek - most nem jut eszembe a magyar szó...

ELNÖK: Márkák!

JERZY SNOPEK, Lengyelország budapesti nagykövete: Márkák, igen, hogy vannak közös bolthálózatok, mondjuk, vagy ilyesmi, ez csak ilyen laza példa. Tudjuk, hogy lehet és kell is optimalizálni a gazdasági együttműködést.

És még egy másik dolog, ez egy ilyen apró hozzászólás ahhoz, amit Mesterházy Attila képviselő úr mondott az érdekről és értékről. Gondolom, hogy ez nem is olyan vitás kérdés, ha precízen definiáljuk a fogalmakat, mert például az a példa, hogy eltérnek a véleményeink Oroszországról vagy az oroszokról, hát itt nagyon óvatosan kell bánni azzal az eltéréssel, mert más dolog a nagypolitikai érdek, mert ebben az érdekről van szó kétségtől. Lehet, hogy félreértett érdek az, vagy valami hamis érdek, de érdek. És más például az orosz néphez a lengyelek viszonya. Mást mondanak, mint a nagypolitikai szinten hallunk. Volt egy olyan klasszikus lengyel író, Stefan Żeromski száz évvel ezelőtt, aki kifejezetten oroszellenes volt politikai szinten, de nagy imádója az orosz kultúrának, az orosz irodalomnak. Úgyhogy azt gondolom, kissé összetett és bonyolult ez a helyzet, mert még egy példával hadd éljek. A II. világháborúban a nagypolitikai szinten milyenek voltak Magyarország érdekei, de annak ellenére - és ebben már az értékek játszottak főszerepet - magyarok befogadtak több mint százezer lengyel menekültet. Itt már mondjuk, kockáztatták az életüket is, olyan is volt, mert az akkori kormány, adminisztráció tagjai is benne voltak, például az idősebb Antall József.

Úgyhogy nem lehet így könnyen lemondani az értékekről. Persze, jó lenne, így lehet mondani, parafrázálni egy nagy embert, hogy „I have a dream”, hogy ez megvalósuljon a jövőben, hogy a Visegrádi Csoport, ha már nagyon komolyan gondolkodunk róla, és egyetértünk tulajdonképpen, ha közös érdekünk együttműködni ebben a formátumban, akkor egy kicsit gazdagabb, sokoldalúbb legyen olyan alkalmi érdeken, csak politikai érdeken vagy gazdasági érdeken alapuló formátumoknak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük, nagykövet úr. Igazgató Úr!

UGRÓSDY MÁRTON igazgató (Külügyi és Külgazdasági Intézet): Köszönöm. Csak nagyon gyorsan, kicsit visszacsatolva az elhangzottakra, hogy a nyugat-európai tagállamok részéről nyilvánvalóan, tán Jacques Chirac legendás mondása foglalja össze a véleményt, miszerint a közép-európai országok elmulasztottak egy kiváló lehetőséget arra, hogy csendben maradjanak, ezt 2003-ban az iraki háború kapcsán mondta, de úgy gondolom, hogy a mai helyzetre is lehet alkalmazni. Szoktam úgy fogalmazni, hogy a visegrádi országok felnőttek az EU-ban való szerepvállalásra, és merik hallatni a hangjukat. Nyilvánvalóan sokan vannak, akiknek ez nem tetszik, de ahogy egyre

politikaibbá válik az Európai Unió, úgy kezdenek bejönni a politikai nézeteltérések is. Tehát mind a megosztásra való kísérletek, mind a mások általi kategóriákba helyezés, ezek olyan dolgok, amikkel számolnunk kell, de úgy látom, a V4 eléggé sikeresen küzd meg ezekkel a kihívásokkal, és én is igyekeztem néhány olyan területet felvillantani akár a közös piacon vagy a szomszédságpolitikában, ahol kevés európaibb platformot lehetne mutatni, mint amit a V4 képvisel. Nyilvánvalóan a megítélésünk a konfliktusos kérdések mentén alakul ki, de nagyon sok területen látszik az, hogy a V4 alapvetően az euroatlanti közösségen belül képzei a jövőjét, és ezen belül keres adott esetben alternatív megoldásokat. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Azt hiszem, hogy fogunk mi még ebben a kérdéskörben találkozni a közeljövőben, és akkor talán a miniszteri biztos asszony is elő tud majd tárni néhány javaslatot a magyar elnökséggel összefüggésben. Reméljük, államtitkár úr is köztünk lesz. Hiszen a magyar elnökség július 1-jén indul, és a mostani vita legfontosabb funkciója az, hogy becsatornázódhat a magyar elnökségi programba sok minden, ami itt elhangzott konkrétum és szemlélet.

Hadd kérdezzem meg, hogy van-e még bárkinek kérdése, hozzászólása... *(Dr. Gurmai Zita: Itt maradnak-e a kollégák?)* Nem, mert a nyilatkozatot belkörüleg fogjuk majd megvitatni, illetőleg az államtitkár úrra mindenképpen szükségünk van, de a vendégeinket elengedjük a nyilatkozat elfogadásáról.

Akkor megköszönöm nagykövet úr, igazgató úr, miniszteri biztos asszony, a megjelenésüket. Nagykövet úrnak jó egészséget kívánunk, és köszönjük azt az elkötelezett és lényeglátó munkát, amit végez a magyar-lengyel kapcsolatok terén, különösen a kultúra területén. Jó egészséget kívánunk önnek, és feltétlenül számítunk arra a beszédre, amit itt hallottunk, hogy csatolni tudjuk a jegyzőkönyvhöz. Az első napirendi pont első részét lezárom.

**b) A Visegrádi Csoport megalakulásának 30. évfordulójáról szóló politikai nyilatkozatra vonatkozó javaslat (P/... szám)
(Döntés bizottsági önálló indítvány benyújtásáról)**

Megnyitom a második részét, tisztelt bizottság. Ezzel a bizonyos politikai nyilatkozattal kapcsolatban már, azt hiszem, hogy gyorsabban tudunk haladni, döntés bizottsági önálló indítvány benyújtásáról. A Visegrádi Csoport hivatalban lévő lengyel elnökségének parlamentje 2020 őszén javaslatot tett arra, hogy 2021 februárjában, a V4 megalakulásának 30. évfordulója alkalmából a V4-ek parlamentjei egybehangzó határozatot fogadjanak el. A javaslatot a parlamenti elnökök idén január 12-én támogatták. Mindezekre való tekintettel a lengyel parlament által előterjesztett szövegtervezetet tartalmazó politikai nyilatkozatra vonatkozó javaslat bizottság által történő benyújtására teszek javaslatot. A politikai nyilatkozatra vonatkozó javaslat tervezetét a bizottság tagjai megkapták, az ülésen is kiosztásra került, önök előtt fekszik. A vitát megnyitom. Kérdezem képviselőtársaimat, van-e valakinek kérdése, illetve észrevétele a tervezettel kapcsolatban. *(Jelzésre:)* Gurmai Zita képviselő asszony!

Hozzászólás

GURMAI ZITA (MSZP): Köszönöm szépen. Mondhatni, beosztottuk kedves szocialista képviselőtársaimmal, úgyhogy most enyém a szó.

Mindenképpen azt szerettem volna jelezni, hogy ez a harminc évvel ezelőtt aláírt visegrádi nyilatkozat egyértelműen egy sikertörténetet indított el, és a V4-brand ismertsége és elismertsége globálisan is megnőtt. Létrehozásától kezdve a mai napig

teljesen egyértelmű, és teljes támogatást élvezett a mindenkori kormánypártok és ellenzéki pártok részéről, gyakorlatilag mind a négy országban egyformán mondjuk el és értékeljük a történeteket. Nálunk mára csaknem az egyetlen külpolitikai terület, amelyet tulajdonképpen teljes konszenzus övez. Ugye, ez azért nem örömteli, mert az lenne jó, ha egyéb területeken is ugyanezt tudnánk elmondani, de őszintén remélem, hogy a következő harminc évben is ugyanígy marad.

A részleteket illetően köszönöm elnök úrnak, hogy kiváló kollégákat hívott meg, hogy erről a harminc évről egy kicsit beszéljünk, értékeljük, és mindenképpen azt gondolom, hogy egyet is lehet érteni vele. Azt jóérzéssel szeretném megállapítani, hogy a 30 éves teljesítmény rendkívül elismerésre méltó, és ebben szerintem a parlamenti dimenzióknak is része van. Mindenképpen a lengyel elnökségnek szeretném megköszönni a munkáját, azt gondolom, hogy rendkívül eredményes és sikeres volt. Pontosan tudjuk, hogy az online térben való működés rengeteg extramunkát várt el mindenkitől.

Ahogy szó volt erről, államtitkár úr is beszélt róla, hogy a magyar elnökség 2021 júliusától folytatja ezt az együttműködést, ezt a további építkezést. Biztos vagyok abban, hogy vannak nehézségek és kihívások, de azt gondolom, hogy szilárd alapokat tudhatunk magunkénak, és mindenképpen azt gondolom, hogy ezen 30. születésnap alkalmából a lengyel elnökség által javasolt parlamenti nyilatkozat elfogadását - ahogy ezt képviselőtársam, alelnök társunk elmondta - nyilvánvalóan fontos, hogy támogassuk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm, képviselő asszony. Amennyiben nincs több hozzászólás - *(Nincs jelzés.)* - államtitkár úr? *(Dr. Sztáray Péter: Támogatjuk.)* Támogatják. Köszönjük szépen.

Határozathozatalok

Tisztelt Bizottság! A vitát akkor lezárom, a határozathozatal következik.

Kérdezem képviselőtársaimat: ki az, aki támogatja, hogy a Külügyi bizottság a Visegrádi Csoport megalakulásának 30. évfordulójáról szóló politikai nyilatkozatra vonatkozó javaslatot benyújtsa? Aki igen, az kézfeltartással jelezze! *(Szavazás.)*

Egyhangú. Köszönöm szépen, a bizottság úgy döntött, hogy a javaslatot benyújtja.

Még egy döntésünk van az előterjesztői képviseletről. Döntenünk kell, hogy a javaslat tárgyalásának további szakaszaiban ki képviselje a Külügyi bizottságot. Jelzem a bizottság tagjai felé, hogy a parlamenti eljárás további szakaszaiban örömmel látom el az előterjesztői képviseletet. Rólam kell szavazni, tisztelt bizottság. *(Derűltség.)*

Ki az, aki támogatja, hogy a bizottság elnökeként ellássam a képviseletet? *(Szavazás.)* Köszönöm szépen.

Ez is egyhangú.

Egyebek

Tisztelt Bizottság! A jelenlegi látható tervek szerint a nem túl közeli jövőben, két-három héten belül nagyköveti meghallgatásra fog sor kerülni, három nagykövetjelöltet fogunk meghallgatni. Egyelőre más tervünk nincsen, de szívesen veszem a tavaszi ülészakra vonatkozó javaslatokat. *(Mesterházy Attila távozik az ülésről.)* Képviselőtársaim, ha bárkinek van a programra vonatkozóan javaslata, az kérem, juttassa el vagy hozzám vagy a titkárságra írásban. *(Jelzésre:)* Gurmai Zita képviselő asszony!

Gurmai Zita felvetése

GURMAI ZITA (MSZP): Köszönöm szépen. Mindenképpen rendkívül fontosnak tartom azt, hogy a visegrádi együttműködés mellett az Európa Tanács soros elnökségére is sor kerül ez év májusától novemberig. Nagyon örülök annak, hogy Juhász Hajnalka kapta meg azt a feladatot, hogy kormánybiztosként ezt az időszakot segítse. Mindenféleképpen azt gondolom, hogy érdemes lenne valamikor betervezni azt, hogy maga a Külügyi bizottság is foglalkozzon ezzel. Túl azon, hogy a delegáció tagjaival nyilván ebben van közös gondolkodás, de szerintem ez mindenképpen egy olyan ügy, amiről érdemes lenne a Külügyi bizottság keretein belül is beszélni. Rendkívül hálás vagyok államtitkár úrnak, hogy a múlt héten a delegáció főtagjaival tudtunk találkozni és erről egyeztetni. Ennyit szerettem volna hozzátenni.

Az ülés berekesztése

ELNÖK: Köszönöm, képviselő asszony. További javaslat van-e? *(Nincs jelzés.)* Amennyiben nincsen, akkor az ülést berekesztem, köszönöm szépen a megjelenést.

(Az ülés befejezésének időpontja: 12 óra 54 perc.)

Németh Zsolt
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Horváth Éva Szilvia és Baloghné Hegedűs Éva